

Kap 1: En skeppares död

Tre krus öl

Han sneglar ner i ölkruset. Sveper den sista lilla skvätten och håller upp kruset. "En till!"

"Betala de du fått först", blir svaret.

Han låtsas som om han inte förstår och pekar på sitt tomma krus. Pigan försöker förklara på tyska, på lettiska, tillslut på ryska, men får bara fyllesludder till svars, så hon ger upp och vinkar på hjälp. Snart far han sprattlande ut genom dörren.

Han reser sig, ser surt mot dörren som just fallit igen bakom honom, samtidigt som han skakar handen fri från hästlorten han landat i. Fasen också! Sedan ler han ett skevt leende. Tre stora krus hade han fått i sig innan de upptäckt att han inte kunde betala för sig, så det hade trots allt varit ett lyckat krogbesök. Han slickar sig om munnen i hopp om att hitta några droppar öl som råkar hänga kvar i skägget.

De flesta sjömän går till Segelhuset när deras skepp ligger i Visby hamn. Det hade även han gjort, för där var gästerna alltid så många och så berusade att han kunde räkna med att komma undan med ett krus eller två innan han blev avkrävd betalning. Tre krus hade det blivit, bättre än väntat.

Han svor till vid tanken på sin glömske skeppare. Var skulle han sova nu? Ingen sjöman tillbringade frivilligt en enda natt på ett kallt och obekvämt skepp i hamn, utan hyrde sig hellre en sängplats i land. Men själv skulle han visst bli tvungen sova under en iskall segelduk ombord i natt, och det på ett blött skepp för regnet hängde i luften. Han såg längtansfullt mot den stängda dörren. Där inne i Segelhuset hade han ofta delat sängvärmen med andra sjömän, och det till en billig penning. Där brukade han vänta på att få hyra på nästa skepp och där fanns det löskonor till en billig penning. Men utan ett enda kopparmynt på fickan skulle dörren förbli stängd för honom. Han rös av obehag vid tanken på kylan och vätan ombord.

Med stapplande steg började han gå Strandgatan söderut, ner mot torget och stora Rådhuset. Hans mål var sjöporten, den enda lilla hamnport som hölls öppen nattetid, just för att sjömän skulle kunna komma och gå. Då fick han syn på sin skeppare en bit framför sig. Han höjde handen och harklade sig, men så ångrade han sig. Nog bäst att nyktra till innan han pratade med skepparen om att få ut några penningar. Bättre att frysa en natt än att riskera ännu en av skepparens svavelosande utskällningar.

Lyktorna fladdrade i vinden borta vid sjömansporten. Han försökte rycka upp sig och gå rakt när han såg porten närma sig, men det försöket ledde bara till att han gick ännu mer stelt och uppstyltat då när han passerade hamnvakterna. Att han ansträngde sig gå rakt berodde mest på stolthet, för inte gjorde det då honom något ifall han fick tillbringa natten i en varm fyllecell i Långbryggetornet, det stora torn som tillsammans med siluetten från det stora Segelhuset tryggt visade skeppen vägen in i norra inseglingen. Vakterna studerade honom misstänksamt, men lät honom passera.

Väl ute i hamnområdet lättade han sig. Stönade belåtet, hörde hur strålen träffade trä. Ett hus? Ett staket? Han hade ingen aning, det var för mörkt. Några

lyktor måste ha blåsts ut av den hårda regntunga vinden. Han sneglade upp mot himlen. Månen lyste igenom då och då så det skulle dröja ett tag innan regnet kom.

Mörkret tjochnade när han lämnat sista lyktan bakom sig. Han sneglade nervöst lite hit och dit och drog kragen närmare kroppen. Det olustiga mörkret och den kalla blåsten fick honom att känna sig nykter igen. Men han hade gått på de här bryggorna många gånger. Visst skulle han hitta till sitt skepp.

Plötsligt snubblade han, försökte ta emot men föll handlöst med ansiktet rakt ner i träbryggan. Aj, det gjorde ont. Han låg förvånat kvar ett ögonblick innan han vred sig runt. Vad hade han snubblat på? Det låg något på bryggan och det var visst detta mer än fyllan som fått omkull honom. Han vred sig upp och sträckte ut en hand. Tyg? Han hade fallit över någon som låg där.

”Res på dig!”

Ingen reaktion. Den som låg där låg helt stilla utan att reagera, så han fick fatt i ett av benen och skakade det, kraftigt, men inte heller detta gav till någon reaktion.

”Men hallå, hur mår du egentligen?”

Han kom upp på ett knä och sökte mannens ögon när månen gled fram i en molnglipa. Ögon som tittade tomt tillbaks. Hans skeppares ögon.

”Men svara då!”

Medans han fortsatte ruska gick det upp för honom att ögonen inte kunde se honom. Han för upp och kände ångesten komma krypande. Han märkte aldrig att han inte var ensam. Inte förrän slaget kom och han föll framstupa över sin skeppare.

Haltjod får vänta

Jacob Knarre såg upp från maten när dörren efter en försynt knackning gled upp och uppenbarade en räddhågsen stadsvakt. Han kan inte ha gått långt tänkte Knarre, för det var en märkligt torr stadsvakt som stod där med tanke på att en kraftig och långdragen störtskur just passerat. Knappast skickad av Botulf, för från Strandgatan och upp till klinten är det en bra bit att gå. Knarre tuggade munnen tom, kastade en blick på fatet som var nästan renskrapat. Där fanns det bara en liten bit kyckling kvar och den fiskade han upp med en belåten suck, samtidigt som han med en nick bekräftade att han tagit emot beskedet. Stadsvakten backade försynt ut ur huset efter att ha kastat en långtansfull blick på det nästan tomma träfatet. När dörren gick igen hann Knarre se att det stod en stadsvakt till där ute och höll kamratens genomsura kappa. På färgen på kappkragarna såg han att de kom från hamnvakten. Jaha, där hade han förklaringen till att karl varit så torr tänkte Knarre, för budet hade kommit från Botulf. Knarre behövdes och det genast!

Haltjod hällde upp mer öl i makens krus.

”Måste du verkligen ut i det här ovädret?”

Knarre nickade. Han gned att fettet från sina fingrar på ett stycke bröd och stoppade det belåtet i munnen. Blicken föll på Haltjod. Han var stolt över henne, sin Haltjod. De hade båda förlorat så mycket då för femton år sedan när stora farsoten härjade, men Haltjods goda humör hade räddat honom tillbaks till livet. Tillbaks till lusten att leva. Han rynkade ögonbrynen vid tanken, Undrade vagt varför tankar på eländet dök upp just nu, för den tiden föredrog han precis som de flesta att glömma så mycket det bara gick. Men så mötte han Haltjods leende ögon och tanken på allt det obehagliga gled bort innan det hann sätta sig fast. Han fångade hennes hand och smekte den.

Det hade varit hennes kvinnliga former och hennes inbjudande blick som hade fått honom att falla. Men när han efter några månaders ihärdigt uppvaktande hade fått komma till henne säng, då hade hennes skönhet överväldigat honom än mer.

Han älskade att se på hennes utslagna hår som hon efter hans önskan alltid lätt falla fritt inomhus. Och han ville inte älska under täcket, för han ville se på allt det frodigt kvinnliga. Så gick det också åt mycket ved för att hålla deras lilla stuga varm, men det hade de råd med sedan han blivit sockenmästare med ansvar för lag och ordning uppe på Klinten.

Han såg hur hon rodnade då han så uppenbart visade sin lust till henne, men hon vände inte bort blicken, så han lät sina händer vandra kärleksfullt runt hennes midja. Smekte hennes byst med sina ögon och lät handen glida en aning ner, ända ner till en liten bit från hennes lusta.

”Byfogden behöver mig”, sa han.

”Och det kan inte vänta?”

Knarre suckade, tog ett stycke bröd som han sög upp det sista av fettet på fatet med och stoppade det i munnen. Han gav henne en kyss på halsen, höll handen en stund på hennes mage och sa.

”Håll dig du bara vaken ikväll så skall jag nog se till att du kuttrar av välbehag när jag kommer hem igen.”

Dobre från Pskov

Knarre och Botulf trängde sig genom folksamlingen vid sjömansporten. Väl ute på långbryggan såg Knarre att de som höll vakt vid liken var de två som lämnat beskedet hos honom en stund tidigare. Den ene sa med undertryckt upphetsning:

”Inget nytt att rapportera.”

Botulf tittade till lie undrande, för att så gå igång med att undersöka liken och mordplatsen. Efter en lång stund vände han sig till Jakob Knarre.

”Säg mig nu vad du ser så får vi se om vi ser samma sak.”

Knarre tog god tid på sig. Han lyfte undan gamlingen som låg överst. Knäppte försiktigt upp kläderna här och där. Tillslut sa han:

”Den yngste är välbeställd. Skeppare kanske av kläderna och de få valkarna på händerna att döma. Den gamle är sjöman, det är tydligt med tanke på kläder och händer. Skadorna tyder på att de knappast har slagit ihjäl varandra. Dessutom omöjligt med tanke på hur de låg då de hittades. Den yngre har dött av ett knivstick, kanske fler. Den äldre har två skador. Sår i ansiktet som kan tyda på slagsmål. Och ett slag i bakhuvudet som har varit dödande.”

Knarre tystnade och tittade frågande på Botulf.

”Då ser vi samma sak. Men slagsmålsskada var det knappast för ansiktsskadan ser mer ut som skrapår. Hamnvakten såg den yngre av dem gå ut först genom sjömansporten. De kände igen honom som skeppare men vet inte på vilket skepp, så där har du rätt. En kort stund senare passerade gamlingen. Vem han är vet de inte. De måste ha mördats kort efteråt. Det vet vi därför att det är torrt mellan dem. Känn där på gamlingens bröst så märker du att hans kläder är helt torra just där.”

Knarre kände efter. Jo, den gamle sjömannen var våt lite här och där, men inte på bröstet. Botulf fortsatte.

”Hamnvakten noterade att nattens enda skur kom en stund efter att de passerat, och det gjorde de kort efter midnatt. En ordentlig skur var det. Då var de redan döda. Och de hittades före morgonens långa skur och hann bli övertäckta av en segelduk, så vätan kommer från första skuren. Jag tror den yngste låg död redan då den äldre kom hit. Förmodligen så snubblade han över liket. Det var nog då han skrapade sig i ansiktet, för blodet är inte borttorkat eller bortsköljt. Förmodligen var mördaren kvar då och slog ihjäl även honom. Kanske för att få tid att fly, men han verkar inte ha tagit sig ut genom sjömansporten.”

”Att hitta skepparens skepp blir knappast så svårt. Och så måste vi säkra allt vi kan få fram om vilka som fanns i hamnområdet vid gryningen.”

”Det sker redan. Två man går runt bland skeppen och frågar. Och alla hamnportar utom sjöporten är fortfarande stängda. Liken hittades innan portarna hann öppnas. Genom sjöporten går ingen som vi inte har kontroll på. Har satt hamnfogden och fyra betrodda män på att ta reda på vilka som finns inom hamnområdet just nu. Självtänker jag försöka ta reda på vilka som lämnat hamnen genom sjöporten efter midnatt.”

”Vad börjar jag med då?”

”Det bråkas redan en hel del över att utseglingen är spärrad i båda hamninloppen. Börja med att gå igenom de tre skepp som vill segla iväg. Tveka inte att hålla kvar dem ifall du har minsta lilla misstanke. Hur som helst så får de inte segla iväg innan du rapporterat till mig. Kalla på mig om de bråkar. Och hör efter om någon saknar en roddbåt.”

Knarre nickade.

Efter att ha förhört en rad sjömän och skeppare, hamnvakter och krogpigor hade Botulf och Knarre nått så långt att de kunde följa de två döda människors väg från Segelhuset och ner till långbryggan. Och det hade varit lätt att hitta skepparens skepp. Det hade helt enkelt legat längst ut på långbryggan. Dessutom hade det visat sig att den äldre sjömannen seglade på samma skepp.

Två nya hamnvakter stod och såg generat ner i marken när de kom tillbaks till de två liken, som numera låg dolda under en segelduk uppe på en dragkärra.

”Vi är klara. Ni kan ta de döda till likhuset vid Sankt Olof”, sa Botulf till hamnvakterna.

”Dags för frukost”, sa han sedan vänd till Knarre.

Knarre sa inget om att han redan ätit frukost, för magen skulle bara må bra av lite påfyllning.

De åt under tystnad. Botulf satt tyst, och Knarre hade lärt sig att då var det bäst att vänta tills Botulf tänkt färdigt. Självtänkte han bäst när det idéerna bollades fram och tillbaks, men så var det inte för Botulf.

En stund senare uppenbarade sig en stadsvakt i dörren till krogen och vinkade. Botulf nickade när han såg honom, samtidigt som han reste sig och sa:

”Det är dags att prata med Rotger Sus”.

Knarre sög tag i sillen som låg kvar på tallriken och följde efter.

”Vem är Rotger?”

”Enligt sjömännen ombord är skeppets hemmahamn antingen Pernau eller Riga, eller kanske någon annan mindre hamn i Rigabukten. Alla sjömännen ombord är tillfälligt inhyrda av skepparen, så ingen av dem vet vem som är skeppets ägare. Ta du och prata med hamnfogden så får han gå igenom sina listor. Det borde ge en del. Och den mördade skepparens namn är som du vet Dobre från Pskov.”

”Jaha?”

”Har du märkt något särskilt med skeppets last?”

Knarre sneglade undrande på Botulf innan han svarade.

”Inget annat än att det mesta redan är lossat.”

”Nej så är det inte. Skeppet kom hit nästan tomt. Dobre kom inte hit med last utan för att möta köpmannen Rotger Sus. Även det fick jag reda på av en av sjömännen ombord.”

”Och var hittar vi honom då?”

”Jag skickade några män att prata med några präster. Hos prästen i Ryska kyrkan blev det napp, han kände igen namnet. Rotger är inte ryss själv utan kommer från Riga. Just nu är han inkvarterad i ett hus som ligger granne med Ryssgården.”

”Något mer du fått reda på?”

”Nej nu vet du det mesta. Utom att Rotger väntar på mitt kontor. Jag skickade två stadsvakter att hämta honom.”

De gick ut efter Strandgatan under tystnad. Knarre funderade på det han fått veta. Att Rotger var inblandad i mordet på något sätt verkade givet. Men hur tänkte Botulf bära sig åt för att avslöja något om det?

Mötet med Rotger Sus

Botulf hade nyligen flyttat in i ett litet hus på Strandgatan som låg inklämt mellan två höga handelshus. Huset bestod av två rum. Ett stort rum med kortändan mot gatan som fungerade som deras arbetsrum. Innanför fanns Botulfs sovkammare. Bakom huset fanns en oväntat stor trädgård. I den låg ett trähus med kök och kammare där Botulfs hushållerska Rodwi huserade och bodde.

Den främsta orsaken till flytten från det trånga rummet högt upp i rådhuset var faktiskt Rodwi. Hon hade börjat dela bädd med Silas, den andre av Botulfs lagmän som hjälpte till vid särskilt komplicerade fall. Det hade varit inledningen till att Rodwi börjat blanda sig allt mer i lagmännens arbete. Numera var det hon som såg till att så mycket som möjligt skrevs ner och så höll hon ordning på allihop. Inte minst på den stora oftast övertäckta krittavlan på en av väggarna. Där skrevs ledtrådarna ner i så god ordning som möjligt för de fall de höll på med. Oftast både två och tre mord- eller dråpfall samtidigt. Fast just nu var Rodwi bortrest. Hon hade följt med Silas på en kort handelsresa till Kalmar.

Utanför huset väntade en av de två stadsvakterna. Innanför dörren stod den andre. Rotger, han satt vid det bord som upptog en stor del av rummet, men reste sig och hälsade när de klev in.

Rotger bar en rik köpmansdräkt i mörkblått och rött. Det mörkblå dominerade då det gick igen både i kappan och i slitsen i de annars röda hosorna. Den tätt vävda skjortan gick i ljust gul. I det rikt dekorerade läderbältet hängde både en tung börs och en kort bred kniv med utsirat skaft.

”Botulf Kattlund?”

Köpmannens stämma var lugn och behaglig. Botulf nickade och svarade.

”Jag beklagar att jag var tvungen att be dig komma hit på detta sätt, men tiden är knapp.”

Nu var det Rotgers tur att svara med en liten nick. Sedan blev det tyst en stund. Tills Botulf satte sig vid bordet och bjöd Rotger att sätta sig igen på motsatta sidan. Knarre gav tecken till stadsvakten att gå ut men blev själv stående vid dörren.

”Du vet varför du är kallad hit?” sa Botulf.

En svag rynka uppenbarade sig i köpmannens ansikte med slätades snabbt ut under Botulfs granskande blick.

”Nej faktiskt inte.”

Botulf lät tystnaden få sin tid samtidigt som han höll ögonen på mannens ansikte. Rotger var visst en man som inte var van vid att behöva vänta, men det var också tydligt att han kunde konsten att hålla sitt ansikte lugnt.

”Jag har två mord att utreda.”

Rotger tittade undrande, men sa inget.

”Vem träffade du igår?”

Botulf lät vänligt nyfiken. Rotger harklade sig innan han svarade.

”Det blir ofta många möten under en hel dag. Vem menar du?”

Botulf såg ner i bordet och petade på en träflisa.

”Jag vet vem du träffade. Det skulle underlätta utredningen om jag fick höra mer om detta möte från dig.”

Botulf tittade upp så hastigt att han hann uppfatta överraskningen i den andres ansikte. Det blev tyst en stund innan Rotger svarade.

”Jag tror nog ändå du får nämna vem du menar. Jag hinner möta många de få dagar jag är i Visby.”

”En skeppare från dina hemtrakter.”

”En skeppare? Vem kan det ha varit?”

”Vilka skeppare träffade du igår? Det kan inte ha varit många.”

”Låt mig se nu. Det var en från Lübeck och en härifrån Visby.”

”Ingen annan?”

”Inte som jag kan komma ihåg.”

”Ingen som hette Dobre?”

Nu kunde Rotger inte hindra sig från att låta ironin glimta igenom.

”Jo när du säger det. Träffade honom helt kort. Han hade varor han vill sälja men jag var inte intresserad.”

”När och var träffade du honom.”

”Någon gång på eftermiddagen Han kom förbi det handelshus där jag hyrt plats för mina varor.”

”Vilka varor handlade det om?”

”Det vanliga. Mest pälsverk från Novgorod. Inget som jag inte redan kan köpa till bättre priser. Mötet blev kort.”

”Det var allt?”

”Det var allt.”

”Då ber jag att få tacka för er hjälp och ber samtidigt om ursäkt för de olägenheter det kan ha inneburit att be dig komma hit.”

Botulf och Rotger reste sig samtidigt.

”Men jag måste be dig att inte lämna Visby tillsvidare.”

”Rutin?”

”Självklart. Ren rutin.”

När Rotger bugat och gått satte sig Botulf och Knarre vid bordet.

”Han frågade inte efter vilka som mördats. Det var tydligt nog att han redan visste det”, sa Knarre.

”Ändå hade han nerver nog att våga säga att han träffat Dobre, om än helt kort. Men att han först sa att han inte kom ihåg att han träffat honom, det var hans stora misstag. Han ansikte avslöjade honom. Det gör Rotger Sus till en lögnare. Frågan är bara om vi har någon som helst nytta av den kunskapen.”